

Analiza pristupačnosti - Vogošća

Sarajevo, listopad 2023.

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

*Amar Pašić, Nejra Halilović, Zlatko Malić, Željko Volaš, Suvad Zahirović i
Fikret Zuko*

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	OPĆINSKA ZGRADA	10
2.2.	APOTEKA OAZA ZDRAVLJA.....	11
2.3.	RAIFFEISEN BANKA	12
2.4.	DOM ZDRAVLJA	13
2.5.	TC BINGO	14
2.6.	FRIZERSKI SALON NEW 5	15
2.7.	PARK	16
2.8.	BH POŠTA	17
2.9.	RASKRIŽJE	18
2.10.	RESTORAN DOLCETTO	19
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	20

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboj, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preduvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za

onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
 - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
 - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
 - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentarom br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
 - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na

prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o

prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Na području Vogošće rađena je analiza pristupačnosti javnih objekata i javnih površina za osobe s invaliditetom. Analiza je rađena od prosinca 2022. godine do veljače 2023. godine. Ukupno se analiziralo 10 objekata i to: Apoteka „Oaza zdravlja“, banka „Raiffeisen“, Dom zdravlja, Frizerski salon „Anri“, javni park, Općinska uprava, pošta, raskrsnica, restoran „Dolcetto“, trgovački centar „Bingo“.

Analiza je podrazumijevala posjetu svakom objektu/ javnoj površini, promatranje situacije, popunjavanje univerzalnog obrasca za analizu pristupačnosti, fotografiranje objekta i izradu završnog izvještaja. Za potrebu analize izrađen je zajednički priručnik o kojem se nalazi teorijski opis pristupačnosti, zakondavni okvir, detaljan opis standarda, upute za provođenje analize, za pisanje izvještaja i primjeri. Na području općine Vogošća rađena je analiza koja je u potpunosti u skladu sa svim elementima iz priručnika. Analizu su provodile osobe s invaliditetom iz lokalne zajednice koje su prethodno prošle obuku za analizu pristupačnosti.

Objekti koji su analizirani na području Vogošće ukazuju na ogromnu potrebu dodatnog ulaganja pa čak i potpune rekonstrukcije za izgradnju okruženja koje bi bilo pristupačno, sukladno članku 9. Konvencije, preporuka i komentarima Komiteta, te odredbama lokalnog zakonodavstva. Mislimo da je u Vogošći napravljen veliki iskorak u razmišljanju o pristupačnosti javnih ustanova i površina prema osobama s invaliditetom. Osim objekta trgovačkog centra u Vogošći koji je veoma razumno prilagođen osobama s invaliditetom, a u toku analize i za njega smo našli stvari koje bi se mogle promijeniti (riječ je o objektu koji je veoma potreban za svakodnevni život), većina objekata nužno zahtjeva velike promjene i možda čak i rekonstrukcije.

Kod većine objekata smo primijetili, da je investirano u sami pristupačni prilaz prema objektu (govorimo o prostoru u neposrednoj blizini objekta, dok sami dolazak prema većini objekata je neuslovan jer su stanice javnog prevoza daleko), tačnije ulazi u objekte su adaptirani za osobe s invaliditetom (opet se više razmišljalo o osobama koje su korisnici kolica). Unutrašnjosti objekata pretežno je neadekvatno prilagođena osobama s invaliditetom. U većini objekata, unutrašnjost ne posjeduje toalete za osobe s invaliditetom. Jedan od najvećih problema zasigurno je nedostatak taktilnih oznaka na prilazima i putevima, te zvučnih sistema signalizacije. Javni prostor parka je djelomično adaptiran osobama s invaliditetom, ali također bez taktilnih oznaka, dok smo ustanovili da je raskrsnica, koja osim kosi ravni koju posjeduje na

krajevima pješačkih prelaza, neuslovna za kretanje osoba s invaliditetom. Isto tako veoma bitno je napomenuti da je osim trgovačkog centra, niti jedan objekt niti površina koji je analiziran ne posjeduje toalet za osobe s invaliditetom. Što se tiče osoblja javnih ustanova, nismo ustanovili da je neko prošao formalnu obuku za rad s OSI.

Iako uzmemo, da je broj analizirani objekata mali, nakon završene analize, smatramo da oni predstavljaju sasvim dovoljan reprezentativan broj za izvođenje navedenih zaključaka. Općina Vogošća, te pojedine ustanove trebaju u narednom razdoblju kroz javni budžet ili projektne donacije planirati sredstva kako bi se navedeni objekti izgradili potpuno pristupačnim za osobe s invaliditetom. Također, podizanje svijesti u javnosti o značaju pristupačnosti za osobe s invaliditetom je ključan, posebno ako govorimo o unutrašnjoj infrastrukturi, prilazima javnim objektima, parking mjestima za osobe s invaliditetom te taktilnim i zvučnim sistemima koji bi bili nužni za osobe s invaliditetom.

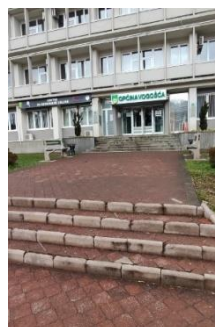
Analizu uradili Amar Pašić i Nejra Halilović.

2.1. OPĆINSKA ZGRADA

Zgrada općinske uprave se nalazi u centru grada na adresi Jošanička 80 i u njoj su smještene sve najvažnije općinske službe. Zgrada se prostire na oko 400m², a sastoji se od prizemlja, tri dodatna kata te parking prostora i pomoćnih prostorija. Generalno, zgrada Općine nije u potpunosti pristupačna osobama s invaliditetom, jer osobe koje su korisnici kolica ne mogu pristupiti katovima, budući da u zgradi ne postoji pristupačno dizalo. Postoje dva ulaza, prednji je u potpunosti nepristupačan zbog stepenica, dok je stražnji ulaz nešto pristupačniji za osobe s invaliditetom zbog kose ravni. Sam ulaz je pristupačan jer nema pragova, ali vrata nisu klizna te postoje dva seta vrata koja su postavljena preblizu jedna drugih. Zgradi se može pristupiti pješice, a korisnici kolica mogu se neometano kretati od parkinga do ulaza kao i u prizemlju. Na stražnjem ulazu postoje obilježena parking mjesta za osobe s invaliditetom. Ne postoji toalet za osobe s invaliditetom. Na prizemlju se nalaze šalteri i matični ured gdje se nalazi i poseban šalter koji je pristupačan za OSI. Osoblje koje radi na info pultu je susretljivo, no nije prošlo obuku.

Preporuke:

- ✓ U planu renoviranje objekta, voditi računa o standardnima.
- ✓ Ugraditi elektronska vrata.
- ✓ Napraviti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Prilagoditi šaltere za OSI.
- ✓ Riješiti pristup gornjim etažama.

2.2. APOTEKA OAZA ZDRAVLJA

Zgrada u kojoj se nalazi apoteka je prije svega stambena zgrada i nalazi se u centru općine Vogošća. Apoteka se prostire na otprilike 70m² i nalazi se na nultoj etaži.

Što se tiče parking prostora, ova apoteka ga dijeli s Domom zdravlja, no taj parking nema obilježenih mjesta za osobe s invaliditetom. Objektu se može pristupiti pješice, a iako nema taktilnih traka i zvučne signalizacije, objekt ima pristupačan prilaz zbog postojeće kose ravni koja je nešto strmija, ali i dalje upotrebljiva. Ulazna vrata se otvaraju prema unutra ali su dovoljne širine.

U ovom objektu nema pristupačnog toaleta. Kretanje po hodniku je moguće jer nema barijera, ali pultovi visinom nisu prilagođeni za osobe s invaliditetom. Apoteka je udaljena od stanice javnog prevoza. Osoblje zaposleno u apoteci je ljubazno, ali nema dovoljno znanja o radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Obilježiti parking mjesto za OSI.
- ✓ Prilagoditi pult za korisnike kolica.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s osobama s invaliditetom.

2.3. RAIFFEISEN BANKA

Zgrada Raiffeisen banke nalazi se u centru Općine Vogošća, na adresi Jošanička 27 i ovaj objekt ima samo jednu etažu. Općenito možemo reći da je ovaj objekt pristupačan za osobe s invaliditetom.

Zgradi se može pristupiti pješice i postoji mogućnost neometanog kretanja osoba s invaliditetom. Prilaz objektu je uglavnom moguć, osim kada su u pitanju slijepi i slabovidne osobe, s obzirom da nema taktilnih traka. Ispred objekta postoji prostor koji bi mogao poslužiti kao parking, no budući da nema adekvatno obilježenih mjesta, osobe s invaliditetom isti neće moći koristiti u te svrhe. Ulaz je pristupačan, nema pragova, a vrata su uredne širine. Nema toaleta za stranke. Kretanje po objektu je moguće, pultovi nisu pristupačni za OSI, nema adekvatne signalizacije.

Osoblje zaposleno u banci je pristupačno, ali nemaju potrebna znanja i iskustva u radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Obilježiti parking mjesto.
- ✓ Prilagoditi visinu pultova.
- ✓ Ugraditi adekvatnu signalizaciju.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

2.4. DOM ZDRAVLJA

Zgrada Doma zdravlja se nalazi u centru Vogošće, prostire se na oko 300 m², sastoji se od dva kata i parking prostora.

Može se bez problema pristupiti objektu, mada je stanica javnog prevoza udaljena. Postoji parking prostor s posebno obilježenim mjestima za OSI. Nedostaju taktilne trake ispred i unutar objekta, kako bi se slijepe i slabovidne osobe lakše snalazile u ovom objektu.

Ulaz u objekt je moguć jer postoji kosa ravan pored stepenica. Postoje toaleti, no nema niti jednog pristupačnog toaleta za osobe s invaliditetom. Pult visinom nije prilagođen za korisnike kolica, kao ni gornja etaža, gdje se nalaze laboratorij i Centar za mentalno zdravlje, budući da do gornjih etaža vode jedino stepenice i ne postoji pristupačno dizalo. Ipak, kretanje po hodnicima je moguće.

Osoblje zaposleno u Domu zdravlja je susretljivo i imaju iskustva u radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake
- ✓ Napraviti toalet za osobe s invaliditetom
- ✓ Trajno riješiti pristup katu
- ✓ Obilježiti parking mjesto

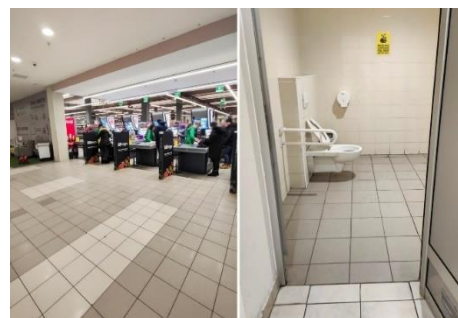

2.5. TC BINGO

Zgrada trgovačkog centra Bingo nalazi se na periferiji općine Vogošća, na adresi Muje Šejte b.b. U zgradi je smješten i firzerski salon, apoteka i kafić, prostire se na površini od 1000 m² i sastoji se od dva kata, parking prostora i pomoćnih prostorija. Općenito možemo reći kako je ovaj objekt pristupačan za osobe s invaliditetom. Objektu se može prići pješice, a i stanica javnog prevoza je prilično blizu. Problem predstavlja nedostatak taktilnih traka za slijepe i slabovidne osobe. Ispred objekta postoji parking s oko 6 obilježena parking mjesta za OSI i kako je poznato ta parking mjesta se poštuju. Ulaz u objekt je potpuno pristupačan, budući da se na ulazu nalaze elektronska vrata te ne postoje nikakve prepreke i pragovi prilikom ulaska u objekt. Unutar objekta, u prizemlju, postoji jedan pristupačan toalet, otključan i koji služi za tu namjenu. Kretanje unutar objekta je također moguće, a pristup katu za osobe s invaliditetom moguć je uz pomoć dizala, koje ima čak i oznake na Brajevom pismu. Kase su isto tako pristupačne za korisnike kolica. Osoblje zaposleno u ovom objektu je ljubazno, ima određenog iskustva u radu s OSI, no nisu prošli formalnu obuku.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Postaviti zvučni semafor u blizini.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.

2.6. FRIZERSKI SALON NEW 5

Zgrada u kojoj se nalazi frizerski salon nalazi se u centru Vogošće na adresi Vogošćanskih odreda br. 11. Objekt se nalazi unutar stambene zgrade, na nultoj etaži. Objekt se prostire na površini od oko 30 m² i sastoji se od prostorije u kojoj se vrše usluge i od pomoćnog prostora koji je određen za toalet. Općenito možemo reći kako ovaj objekt nije pristupačan za osobe s invaliditetom.

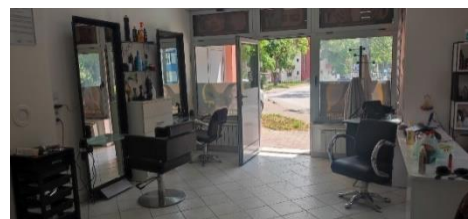
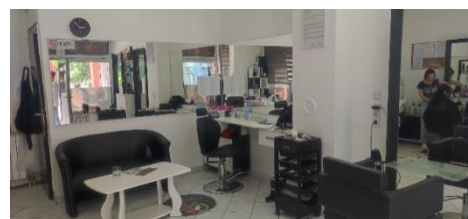
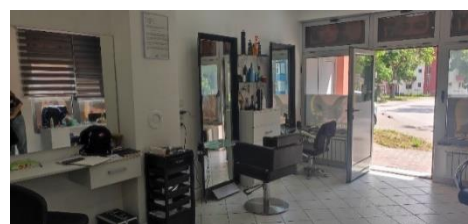
Objektu se može pristupiti, no nedostaju taktilne trake za slijepe i slabovidne osobe, a problem predstavlja i udaljenost od stanice javnog prijevoza. U blizini postoji obilježen parking prostor za osobe s invaliditetom. Ulazak u objekt će biti otežan za korisnike kolica zbog praga i uzvišenja na ulazu, a vrata su standardne širine.

Postoji toalet koji koristi osoblje ali nije pristupačan za osobe s invaliditetom. U samom objektu moguće je kretanje, iako je prostor uzak, a mobilijar djelomično prilagođen.

Osoblje frizerskog salona je susretljivo, no nema ni iskustva ni znanja o radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake do objekta.
- ✓ Ukloniti barijeru na ulazu.
- ✓ Eventualno napraviti pristupačan toalet.

2.7. PARK

Prostor javnog centralnog parka u Vogošći nalazi se u centru grada, na adresi Trg žrtava genocida u Srebrenici. Park zauzima oko 550m², a sastoji se od ograđene zelene površine, šetališta koje se nalazi unutar njega, igrališta za djecu te fitness zone. Općenito možemo reći kako je ovaj park pristupačan za osobe s invaliditetom. Prostoru javnog parka može se pristupiti pješice bez prepreka, ali treba napomenuti kako nedostaju taktilne trake i zvučna signalizacija te kako ne postoji javni toalet. Stanice javnog prevoza relativno su daleko od samog parka. Ulazi u park su također pristupačni. U blizini se nalazi javni park s obilježenim mjestima za osobe s invaliditetom. Staze su prohodne, dovoljne širine i za korisnike kolica što omogućava neometano kretanje po parku, a i ugrađeni mobilijar je pristupačan za osobe s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Analizirati mogućnost za postavljanje pristupačnog toaleta.

2.8.BH POŠTA

Zgrada poštanske službe u Vogošći se nalazi u centru, na adresi Jošanička 32. Ovaj objekt se nalazi samo na nultoj etaži i zauzima nekih 20 do 30 m². Zbog blizine glavnoj cesti pošta ne posjeduje vlastiti parking. Možemo reći kako ovaj objekt nije pristupačan za osobe s invaliditetom.

Osim kose ravni pred ulazom ovaj objekt ne posjeduje zadovoljavajući nivo adaptiranosti za osobe s invaliditetom.

Objektu je moguće pristupiti pješice, a i stanica javnog prevoza nije previše udaljena. Nedostaju taktilne trake i zvučna signalizacija, a parkiranje na pločniku stvara poteškoće za osobe s invaliditetom. Ulaz je pristupačan, postoji kosa ravan, nema pragova i vrata su dovoljne širine, ali se otvaraju prema van. Pošta nema pristupačnog toaleta za osobe s invaliditetom. S obzirom da se radi o relativno malom prostoru, kretanje osoba s invaliditetom je otežano, šalteri visinom nisu prilagođeni OSI, a nema ni adekvatne signalizacije. Osoblje zaposleno u pošti je susretljivo, no nema znanja o radu s OSI.

Preporuke:

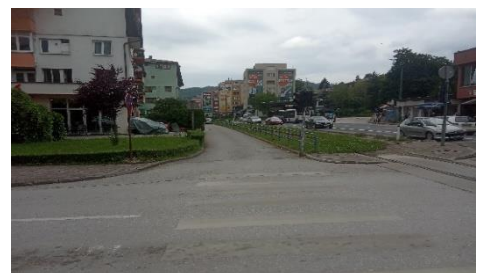
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Ugraditi elektronska vrata.
- ✓ Prilagoditi toalet za OSI.
- ✓ Ugraditi pristupačan pult.

2.9. RASKRIŽJE

Raskrižje se nalazi u centralnom dijelu Općine Vogošća, na adresi Jošanička 80 i veoma je prometno. Generalno možemo reći kako ovo raskrižje nije pristupačno osobama s invaliditetom. Osim kosih ravni na krajevima pješačkih prelaza, koje su dosta uske, sve ostalo što bi bilo u interesu osoba s invaliditetom nije inkorporirano u strukturu raskrižja. Semafori na ovom raskrižju ne posjeduju zvučnu signalizaciju, a sami pješački prelazi i mjesta gdje počinju kao i prostor u obližnjem dijelu puteva koji vode do raskrižja su bez taktilnih traka, stoga je učestvovanje u prometu slijepim i slabovidnim osobama umnogome otežano.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake radi lakšeg i sigurnijeg kretanja slijepih i slabovidnih osoba.
- ✓ Ugraditi zvučnu signalizaciju na semaforima.
- ✓ Proširiti kose ravni.

2.10. RESTORAN DOLCETTO

Restoran Dolcetto nalazi se u centru Vogošće, na nultoj etaži i prostire se na površini od oko 100m².

Uopćeno govoreći restoran nije najpristupačniji za osobe s invaliditetom. Ispred objekta postoji mali privatni parking (2 mjesta), bez obilježenog mjesta za osobe s invaliditetom, dok u blizini nema javnog parkinga.

Objektu se može pristupiti pješice, iako nedostaju taktilne trake i zvučni semafori, a i sam ulaz nije pristupačan, iako postoji kosa ravan do vrata, na ulazu postoji visok prag koji predstavlja prepreku za osobe s invaliditetom. U objektu postoji toalet, ali nije pristupačan za OSI. Prizemlje je pristupačno, moguće je osnovno kretanje, no pristup katu nije moguć, jer ne postoji pristupačno dizalo niti podizna platforma kao ni bilo koji drugi alternativni način pristupa katu. Također, šank nije pristupačan jer visinom nije prilagođen osobama s invaliditetom.

Osoblje zaposleno u ovom objektu je susretljivo, no nema znanja o radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ukloniti prag s ulaza.
- ✓ Prilagoditi toalet za OSI.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s OSI.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).